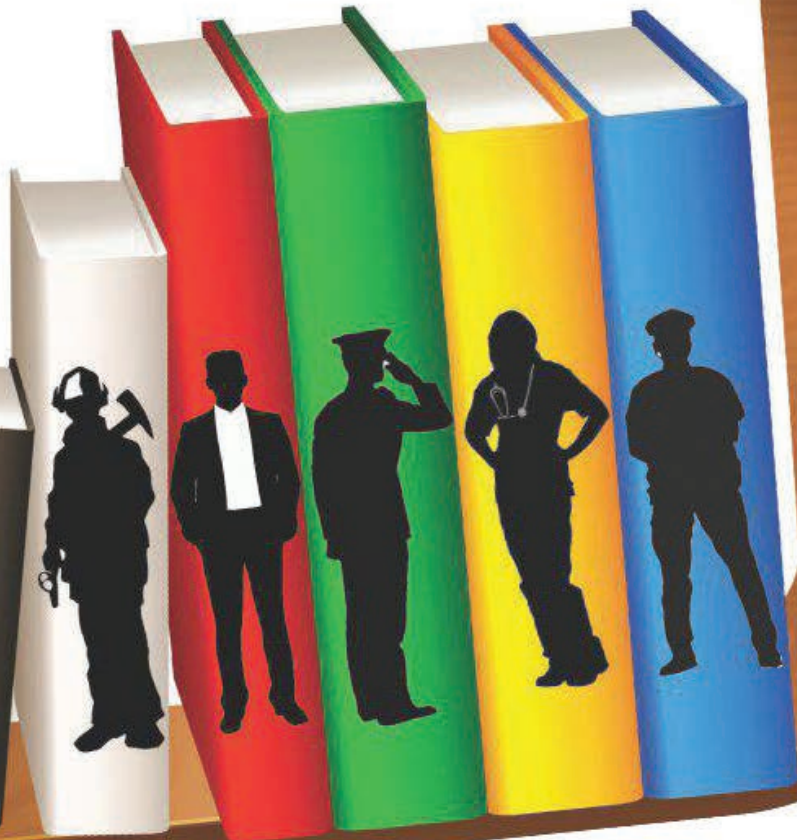

از کتابخانه های انسانی، جایی که به جای کتاب، آدم‌ها مطالعه می‌شوند، چه می‌دانید؟

مرا بخوان!

محیا فرجی - کتابخانه‌ای را تصور کنید که در آن، به جای کتاب‌های کاغذی متنوع، انسان‌های مختلف با سرگذشت‌های گوناگون، به عنوان کتاب، درون قفسه‌ها نشسته‌اند و منتظرند سرافشان بروید و یخوانیدشان! اوارد کتابخانه می‌شود و بین قفسه‌ها قدم می‌زنید، مطمئن نیستید دنبال چه هستید، پس بی‌هدف آن قدر می‌چرخید تا بالاخره یک کتاب توجه‌تان را جلب کند. روی طبقه اول قفسه، یک مهاجر، یک سیاه‌پوست آفریقایی-آمریکایی و یک ناپینای مادرزاد نشسته‌اند. سرتان را می‌چرخانید و قفسه بالاتر را نگاهی می‌اندازید. یک بی‌خانمان و یک بیمار اوتیست قرار دارند. کمی آن سوتر، مردی که به تازگی از کار بیکار شده چهار زانو نشسته و با دهانی نیمه‌باز به شما نگاه می‌کند و انگار آماده صحبت کردن است. با خود فکر می‌کنید لابد آن چنان که باید و شاید دل به کار نمی‌داده و تقصیر خودش بوده که شغلش را از دست داده اما قبل از این که مسیرتان را به سمت قفسه دیگری کج کنید، به شک می‌افزید؛ احتمال کمی هم هست که ایراد از او نبوده و ماجرا چیز دیگری باشد! تصمیم‌تان را می‌گیرید. کتاب موردنظرتان را انتخاب کرده‌اید. به کتابدار اطلاع می‌دهید و مرد از کار بیکار شده را اصطلاحا به امانت می‌گیرید تا ماجرا را در مدت زمان ۲۰ دقیقه، در فضای کتابخانه از زبان خودش بشنوید و در جریان تجربه و سرگذشتش قرار بگیرید. این، اساس کتابخانه‌هایی است که در دنیا آن‌ها را با نام «کتابخانه‌های انسانی» می‌شناسند. کتابخانه‌هایی که در آن‌ها خبری از کتاب‌های کاغذی نیست. بلکه به جای کتاب، انسان‌هایی نشسته‌اند که می‌توانید با گفت‌وگو از روزگارشان باخبر شوید. تصورات معمول خود را از کتابخانه محله و دانشگاه را کنار بگذارید. اینجا با تمام کتابخانه‌هایی که دیده‌اید، زمین تا آسمان فرق دار اما همچنان یک شباهت بزرگ پابرجاست: هرگز یک کتاب را براساس جلدش قضاوت نکنید!

کتابخانه‌های انسانی، جایی که به جای کتاب، آدم‌ها مطالعه می‌شوند، چه می‌دانید؟

کتابخانه انسانی چیست؟

کتابخانه انسانی شبیه تمام کتابخانه‌های دنیاست با این تفاوت که به جای کتاب‌های معمول کاغذی، می‌توانید حرف‌های آدم‌هایی که داوطلبانه، حاضر شده‌اند سرگذشت‌شان را به اشتراک بگذارند بشنوید. این «کتاب‌های انسانی»، معمولاً افرادی هستند که تجربیات ویژه یا دیدگاه‌های منحصر به فردی در زندگی دارند. افرادی که گاهی پیرامون آن‌ها در جامعه، مجموعه‌ای از قضاوت‌های کلیشه‌ای و پیش‌داوری‌ها شکل گرفته است. این کتاب‌ها آماده‌اند تا با ذهنی باز و با صداقت، داستان زندگی خود را با «خواننده» در میان بگذارند. در این کتابخانه‌ها هم مانند تمام کتابخانه‌های دنیا، مخاطب به سراغ کاتالوگ کتاب‌ها می‌رود، کتاب موردنظر خود را انتخاب می‌کند و سپس آن را برای «مطالعه» به امانت می‌گیرد. در واقع «کتاب» و خواننده، یکدیگر را برای یک گفت‌وگوی دوفره ۳۰ دقیقه‌ای در فضای کتابخانه ملاقات می‌کنند. کتاب، ماجرای زندگی خود را بازگو می‌کند و خواننده سوالاتی را که به ذهنش می‌رسد مطرح می‌کند. این کتابخانه‌ها شامل چند گروه اصلی می‌شوند: کتاب‌ها یا افرادی که تجربیات گوناگون زندگی خود را با دیگران در میان می‌گذارند؛ خواننده‌ها یا کسانی که

داستان روایت شده از سوی یک کتاب انسانی را گوش کرده و با وی وارد دیالوگ می‌شوند؛ کتابدارها و مسئولانی که کل کتابخانه را اداره می‌کنند و برروند به امانت رفتن کتاب‌ها نظارت دارند؛ لغت‌نامه‌ها یا افرادی که در صورت نیاز برای ترجمه و تسهیل ارتباط به کمک کتاب‌ها و خوانندگان می‌شایند. با توجه به شرایط ویژه کتابخانه‌های انسانی و عدم امکان حضور تمام وقت کتاب‌ها، این کتابخانه‌ها معمولاً به صورت یک رویداد یا event در زمان‌های مشخصی در طول سال برگزار می‌شوند و مدل آن‌ها کاملاً براساس مدل اداره دیگر کتابخانه‌ها پایه‌گذاری شده: تهیه کاتالوگی که شامل عناوین کتاب‌ها و توضیح مختصری درباره محتویات آن‌ها است، چاپ کارت عضویت کتابخانه برای اعضا و نظارت برروند به امانت گرفته شدن کتاب‌ها. کتابخانه‌های انسانی به همه افراد، کتاب‌ها و خوانندگان، کمک می‌کنند با به چالش کشیدن قضاوت‌ها و پیش‌داوری‌هایی که توسط جامعه و رسانه‌ها به ذهن مردم تحمیل شده، کلیشه‌های رایج را بشکنند. اشاعه فرهنگ پذیرش و گفت‌وگو و مدارا در جوامع چندفرهنگی امروز، از مهم‌ترین اهداف این ایده خلاقانه است.

کتابخانه‌های انسانی هم مثل هر کتابخانه دیگری، قوانین مخصوص به خود را دارند. کسانی که می‌خواهند کتابی را به امانت بگیرند، می‌توانند پیش از حضور در کتابخانه از طریق اینترنت یا با حضور در محل برگزاری یک کتابخانه انسانی، برای مطالعه یک کتاب درخواست کنند. همه افراد از هرژانر، جنسیت و طبقه اجتماعی می‌توانند خواننده کتاب‌ها باشند اما در مورد سن، یک محدودیت کوچک وجود دارد؛ افراد زیر ۱۲ سال، برای خواندن کتاب‌ها به همراهی یکی از والدین خود یا قیم قانونی‌شان نیاز دارند. با رزرو یک کتاب از طریق اینترنت و پیش از برگزاری رویداد، می‌توان از خواندن آن در روز رویداد مطمئن شد.

چگونه به کتاب تبدیل شویم؟

افرادی که تمایل دارند به عنوان کتاب مطالعه شوند و تجربیات زندگی خود

چگونه خواننده خوبی باشیم؟

همان طور که در یک کتابخانه معمولی نمی‌توانید کتاب را بیشتر از مدت مشخص شده نزد خود نگه دارید یا آسیب‌ی به جلد یا صفحات آن وارد کنید،

ایده شکل‌گیری اولین کتابخانه انسانی از کجا آمد؟

روزی روزگاری در شهر کپنهاگ کشور دانمارک، چهار جوان پرشور دانمارکی پس از چاقو خوردن یکی از دوستان مشترکشان توسط یک مهاجر در خیابان، تصمیم گرفتند موسسه‌ای فرهنگی به نام «خوشنود» متوقف کنند؛ پایه‌گذاری کنند. هدف این موسسه افزایش آگاهی جوانان دانمارکی برای مبارزه با خشونت بود که در کشورشان جریان داشت. در بهار سال ۲۰۰۰، این موسسه تصمیم گرفت در راستای توسعه فعالیت‌های خود و تشویق هرچه بیشتر مردم به گفت‌وگو و درک تفاوت‌ها، جنبش دیگری پایه‌گذاری کند. این جنبش، همان ایده «کتابخانه انسانی» بود که از دل حجم عظیم تلاش‌های این جوانان دانمارکی برای کاهش خشونت زاده شد. اولین کتابخانه انسانی، ۱۷ سال پیش به صورت یک رویداد چهار روزه برگزار شد و در آن بیش از ۷۵ «کتاب»، هر روز به مدت ۸ ساعت به گفت‌وگو یا خوانندگان علاقه‌مند مشغول شدند. نگرانی اولیه مسئولان این کتابخانه، درک نشدن هدف اصلی این طرح و عدم استقبال مردم بود. تنها آماد آن این بود که با حضور حدود ۷۵ کتاب مختلف، حداقل کتاب‌ها یکدیگر را به امانت بگیرند و جریانی از گفت‌وگو در بین همان افراد حاضر برقرار شود اما در کمال تعجب، این اولین کتابخانه انسانی با استقبال بسیار خوب

مردم روبه‌رو شد و بیش از ۱۰۰۰ نفر با حضور در محل کتابخانه و شنیدن روایت زندگی کتاب‌ها، ساختارهای ذهنی و قضاوت‌های کلیشه‌ای خود درباره سایر اقشار جامعه را به چالش کشیدند. پس از موفقیت چشمگیر طرح اولیه، گروه سازنده تصمیم به ترویج ایده خلاقانه و صلح‌طلبانه خود در دیگر کشورهای جهان گرفت. تا به امروز ۷۰ کشور دنیا شامل فنلاند، نروژ، هلند، اسلونی، ایتالیا، رومانی و... میزبان کتابخانه‌های انسانی بوده‌اند. سازمان اولین کشوری است که به یک کتابخانه انسانی دائمی، تحت حمایت مالی کامل از جانب دولت، مجهز شده است. مهم‌ترین هدف فعلی گروه اولیه، گسترش هرچه بیشتر این کتابخانه‌ها در سرتاسر دنیاست. جالب این که بسیاری از خوانندگان، پس از امانت گرفتن کتاب‌ها چنان تحت تأثیر قرار می‌گیرند که خود زمینه ایجاد یک کتابخانه انسانی در شهر یا کشور دیگری را فراهم می‌کنند. به عنوان مثال یکی از نخستین کتاب‌های کتابخانه انسانی در دانمارک، پلیسی به نام «اریک فونپیدان» از دیارتان پلیس شهر کپنهاگ بود و اولین خواننده او متاثر از ماجرای روایت شده و گفت‌وگویی که شکل گرفته بود، به یکی از حامیان اصلی گسترش این کتابخانه‌ها در دیگر شهرهای جهان تبدیل شد.

باید و نباید‌های کتابخانه‌های انسانی

را برای دیگران بازگو کنند، باید از طریق اینترنت یا مسئولان یکی از این کتابخانه‌ها تماس بگیرند و فرم درخواست پر کنند. بهتر است داوطلبان حضور به عنوان کتاب، تجربه منحصر به فردی در زمینه تبعیض، نابرابری و پیش‌داوری‌های مرتبط باژاد، سن، جنسیت، طبقه اجتماعی و سبک زندگی‌شان داشته باشند. کتاب‌ها متعهد می‌شوند که همیشه صادق و قابل اعتماد بوده و در برابر سوالات و پرسش‌های خواننده، ذهنی باز داشته باشند. به دقت به حرف‌های خواننده‌ها گوش کنند و نهایت احترام را به عقاید گوناگون آن‌ها بگذارند. محتوای جلسات گفت‌وگوی خود را محرمانه نگه دارند و نام هیچ خواننده‌ای را در جای دیگری، فاش نکنند. قبل بپذیرد.

خواننده امکان ضبط صدا، فیلمبرداری یا عکاسی از کتاب را ندارد.

خواننده حق درخواست اطلاعات تماس از کتاب را ندارد.

خراب کردن پنالتی عیب نیست ،اما...

سید مصطفی صابری

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده

بروننده